LUND UNIVERSITY

Remissyttrande: Konkurrensverkets befogenheter (Ds 2020:3)

Olsson, Katarina

2020

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

Link to publication

Citation for published version (APA):
Olsson, K. (2020). Remissyttrande: Konkurrensverkets befogenheter (Ds 2020:3).

Total number of authors:
1

Creative Commons License:
Ospecificerad

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Download date: 10. Sep. 2026

LUNDS UNIVERSITET
JURIDISKA FAKULTETEN

YTTRANDE

2020-05-12 Dnr V 2020/350

Juridiska fakultetsstyrelsen
Professor Katarina Olsson

Näringsdepartementet

Remiss: Konkurrensverkets befogenheter (Ds 2020:3)

N2020/00305/RS

Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande, som utarbetats av professor Katarina Olsson.

Sammanfattning

Juridiska fakultetsstyrelsen kan inte tillstyrka förslagen i promemorian i dess nuvarande form. Detta gäller särskilt de förändringar som föreslås i konkurrenslagen. Promemorian saknar i flera avseenden utredning och konsekvensbeskrivningar om behovet av och förutsättningar för de olika föreslagna reglerna. Förslagens konsekvenser behöver också relateras till Konkurrensverkets organisation, särskilt med hänsyn till den utökade beslutanderätt för Konkurrensverket som föreslås. Flera av de föreslagna reglerna ger uttryck för en bitvis ny syn i konkurrensövervakning. Behovet av och de troliga effekterna av dessa skärpningar är inte tillräckligt klarlagt menar fakultetsstyrelsen.

Förslaget till lag om ömsesidigt bistånd med delgivning och indrivning på konkurrensområdet har fakultetsstyrelsen ingen att erinra mot och kommenteras inte vidare nedan.

Lagstiftningsteknik

I promemorian föreslås omfattande ändringar och tillägg i konkurrenslagen (2008:579). Förslagen innebär att lagen kompletteras med ett stort antal bestämmelser som har sin grund i direktivet. Lagen kommer om förslaget antas att, sett till mängden nya regler, få ett stort fokus på Konkurrensverkets uppgifter och befogenheter. Det kommer att innebära att en redan svårtillämpad lagstiftning nu blir ännu mer teknisk och svåröverskådlig. Utrymmesmässigt kommer konkurrenslagen till största delen handla om regler av formell karaktär.

De tre grundläggande och viktiga materiella bestämmelserna om förbud mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 §, förbud mot missbruk av dominerande ställning i 2 kap. 7 § och förbud mot företagskoncentrationer i 4 kap. 1 § hamnar i skymundan.

Konkurrenslagens ändamål, som framgår av 1 kap. 1 §, är att undanröja och motverka hinder för en effektiv konkurrens i fråga om produktion av och handel med varor, tjänster och andra nyttigheter. Upprätthållande av den effektiva

Postadress *Box 207, 221 00 Lund* Besöksadress *Lilla Gråbrödersgatan 4* Telefon *046-222 00 00* Fax *046-222 10 09*
E-post *matilda.wadenback@jur.lu.se* Webbadress *http://www.jur.lu.se*

konkurrensen står i centrum. Som framgår nedan är utredningen i promemorian enligt fakultetsstyrelsens mening i vissa delar otillräcklig i frågor om på vilket sätt den effektiva konkurrensen upprätthålls genom förslagen.

Utredningen har inte redovisat i vilken utsträckning andra former av implementering av direktivets bestämmelser har övervägts. Det är dessutom en relativt kort implementeringstid för direktivet vilket möjligtvis kan ha påverkat den föreslagna implementeringsformen.

Utökade befogenheter för Konkurrensverket

Flera av förslagen i promemorian innebär utökade befogenheter för Konkurrensverket. Det konstateras att Konkurrensverket bör ha beslutsbefogenheter som är behovsanpassade och effektiva så att tillsynen kan bedrivas snabbt, rättssäkert och effektivt med hög kvalitet i beslutsförfarandet. Förslagen innebär i flera fall en väsentlig skärpning av regleringen för företag och de sanktioner som kan riktas mot företagen.

Fakultetsstyrelsen menar att behovet av de föreslagna reglerna och av den utökade makten för Konkurrensverket inte är klargjort i promemorian och att förslagen därför är svåra att bedöma. Det redovisas inte heller någon utredning över hur effektiviteten skulle öka genom förslagen. Det framgår inte i promemorian om andra alternativ har övervägts i förhållande till att ge Konkurrensverket den utökade befogenheten.

Rättssäkerheten i centrum

Förslagen i promemorian kommer att påverka företagens vardag på olika sätt. Krav på förutsebarhet och rättssäkerhet måste garanteras menar fakultetsstyrelsen. För att rättssäkerheten ska kunna upprätthållas i beslutsfattandet hos Konkurrensverket kommer det troligen att krävas förändringar i struktur och organisation inom Konkurrensverket. Genom förslaget skapas en situation där Konkurrensverket har både en utredande och en beslutande roll. Dessa roller måste av rättssäkerhetsskäl säkerställas. Promemorian beskriver inte hur verksamheten ska organiseras för att nå detta syfte. Lagförslaget till förändringar i konkurrenslagen ger snarare intryck av en sammanblandning av utredande och beslutande roll.

I promemorian föreslås vidare en ny avgift, utredningsskadeavgift. Konkurrensverket blir en mycket mäktig aktör i konkurrenstillsynen och i den beslutande verksamheten med kraftfulla verktyg i form av utredningsskadeavgift och konkurrensskadeavgift till sitt förfogande. Detta ställer stora krav på att rättssäkerhetsaspekter tillvaratas både för företagen och för enskilda. Regelverkets utformning måste vägas mot de behov och de förutsättningar vi har i Sverige.

Konkurrensärenden innefattar ofta en stor mängd information med komplexa frågeställningar. Det tar tid och pengar för både Konkurrensverket och för företagen att utreda och processa dessa ärenden. Inför beslut om sanktioner satsas stora personella och ekonomiska resurser från såväl företagens som Konkurrensverkets sida. För att respekten för systemet ska upprätthållas krävs det omfattande utredningar med motiveringar och bevisning. Samhället ska kunna lita på Konkurrensverkets beslut och att handläggningen är av hög kvalitet och sköts kompetent och rättssäkert. I promemorian saknas i hög utsträckning utredning om de risker som finns och hänsyn som behöver tas i dessa avseenden. Det behöver

tydliggöras att det kommer att finnas en berednings- och beslutsorganisation som möter kraven på rättssäkerhet och förutsebarhet.

Det krävs en bredare analys och diskussion av fördelar respektive nackdelar med flera av förslagen och kanske även överväganden om alternativa lösningar. Fakultetsstyrelsen menar alltså att det inte går att ta ställning till förslagen i promemorian utan ytterligare information och utredning. Det är helt enkelt för många otydligheter och osäkerhetsmoment.

Några exempel på brister i utredningen

Fakultetsstyrelsen vill ge några exempel på brister i utredningen i promemorian. På sidan 62 framgår att samarbete underlättas om systemen för ingripande och beslutsfattande är likartade mellan olika medlemsländer. Här saknar en utredning om vad detta innebär, i vilka situationer behovet av samarbete uppstår och vad likartat beslutsfattande innebär mer konkret. Bevisbördereglerna på sid 65 är inte tillräckligt motiverade. Det krävs väsentligt bättre utredning för att kunna bedöma den maktförskjutning i konkurrensprocessen som blir följden av förslaget. Detta hänger samman med rättssäkerhetsaspekterna som redovisas i särskilt avsnitt ovan.

Med hänsyn till de omfattande regler som nu föreslås är det lätt att få intrycket att gränsöverskridande konkurrensbegränsningar är vanligen förekommande hos Konkurrensverket och i svenska domstolar. Men är det verkligen så? Mot bakgrund av den empiri som troligen finns vore det intressant att få en bild över den faktiska förekomsten av gränsöverskridande konkurrensbegränsande ageranden och därmed behovet av regleringen och dess verklighetsförankring.

Det saknas också en behovsanalys när det gäller den skärpta regleringen av exempelvis platsundersökningar hos den som är föremål för utredning respektive platsundersökningar hos tredje man. Samma sak gäller de utökade befogenheterna att meddela konkurrensskadeavgift och andra sanktioner. Ett exempel på att systematiken riskerar att rubbas eller kompliceras är att konkurrenslagens definition av företag förändras på så sätt att definitionen blir olika beroende på vilken konkurrenssituation det handlar om. Det kan skapa osäkerhet i regelförståelsen och regeltillämpningen.

I promemorian påtalas, s. 59, också behovet av en reglering med hänsyn till den snabba utvecklingen i den digitala ekonomin, men det framgår inte på vilket sätt som den föreslagna regleringen möter de konkurrensproblem som följer av den digitala teknikutvecklingen.

Harmonisering och nationell samordning

Direktivet handlar om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna. Direktivet ställer alltså inte krav på att en utökad beslutanderätt ska ges till Konkurrensverket. Målet med direktivet är att säkerställa en väl fungerande inre marknad. Den samarbetstanke som ligger bakom direktivet är givetvis bra och fakultetsstyrelsen delar åsikten att när det gäller konkurrensbegränsningar med samhandelspåverkan finns det ett stort värde i att hitta effektiva och välfungerande vägar för samarbete mellan de olika medlemsstaternas konkurrensmyndigheter.

Förordning 1 /2003 har skapat förutsättningar för nationell tillämpning och för samarbete som visat sig fungera väl. Däremot är det inte utrett att det behövs en samordning av de olika medlemsstaternas konkurrensregler även när det handlar om nationella åtgärder och ageranden. Även den nationella rätten påverkas i mycket hög utsträckning av förslagen i promemorian.

Direktivets EU-dimension har förts över i det nationella perspektivet utan tillräcklig motivering menar fakultetsstyrelsen. De olika nationella marknadernas särdrag kan innebära att särskilda hänsyn behöver tas i regleringshänseende. Så är fallet vad avser lantbrukssektorn och taxinäringen i Sverige, 2 kap 4 och 5 §§ konkurrenslagen.

Avslutande kommentar

Ambitionen att hitta en mer effektiv handläggning är lovvärd ur alla perspektiv. Men föreslagna regler måste ställas i relation till krav på rättssäkerhet och att ärendeberedning och beslutsfattandet i Konkurrensverket verkligen håller högsta kvalitet. Det finns en risk att det skapas osäkerhet för företagen och därmed brister i rättssäkerheten om förslaget genomförs i sin nuvarande form och med den utredning som framgår av promemorian. Mot bakgrund av detta kan Fakultetsstyrelsen inte tillstyrka förslagen i promemorian.

Enligt delegation

Katarina Olsson